

HISTORISCHE KRING Baerne NIEUWSBRIEF

december 2025

Het jaar 2025 is bijna ten einde. De winkelstraten en tuinen zijn op veel plaatsen al verlicht, de lichtjes in de kerstboom op de Brink zijn feestelijk ontstoken en het wordt helemaal bijzonder met de vele kerststallen die dit jubileumjaar te zien zijn. Kerst en Oud en Nieuw komen er nog aan en voor de laatste keer mag er vuurwerk worden afgestoken. Het is ook een tijd met een beetje nostalgie: even terugkijken op het afgelopen jaar.

Het nieuwe jaar gaan we in met veel Nieuwjaarsrecepties. Fijn om elkaar dan even tegen te komen, het beste te wensen voor 2026 en bij te praten.

Wij hopen u in ieder geval te zien in de Oudheidkamer op de Nieuwjaarsreceptie van de Historische Kring.

Ans van Egdom en Johanna Hébuterne

Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie

Beste leden en lezers van deze Nieuwsbrief,

Het bestuur van de Historische Kring Baerne nodigt u graag uit voor de Nieuwjaarsreceptie op vrijdag 9 januari van 16.00 tot 17.30 uur.

Onder het genot van een hapje en drankje kunt u nog genieten van de schilderijen van onze tentoonstelling "Natuur door Baarnse schilders".

De tekening van Villa Ekeby, door M.C. Escher, zal die dag voor de laatste keer te zien zijn.

Het bestuur hoopt u graag in de Oudheidkamer te ontmoeten en wenst u alvast een mooie jaarwisseling.

Namens het bestuur

Petra Spigt

Voorzitter

Vernieuwde website met de verhalen van Baarns en Barinezen (John Boers)

De website van onze zustervereniging Stichting Groenegrif.nl bestaat al sinds 2005 en is ontwikkeld door de lokale geschiedschrijver Eric van der Ent. Eric bracht jarenlang Baarnse families in kaart, verzamelde historische informatie en foto's en digitaliseerde deze. Hij schreef verhalen en plaatste die in de Baarnsche Courant en hij gaf een fors aantal boeken uit met verhalen van Baarn. Met tomeloos enthousiasme hield Eric de Baarnse geschiedenis levend.

Postadres: Postbus 326, 3740 AH Baarn • **Bezoekadres Oudheidkamer:** Hoofdstraat 1a, 3741 AC Baarn
Telefoon: (035) 54 303 77 (tijdens openingsuren) • **Openingstijden:** woensdag 14 - 16 uur, zaterdag 11 - 13 uur.
www.historischekringbaerne.nl • info@HistorischeKringBaerne.nl

Na het plotselinge overlijden van Eric, twee jaar geleden, kon de fraaie website helaas niet meer onderhouden worden, er was geen documentatie, geen handleiding, geen informatie over hoe dit alles technisch in elkaar was gezet.

Een nieuw bestuur van de Stichting Groenegr.nl trad aan en vrijwilligers van het eerste uur, zoals John Kappers, Karla Roskamp en Leen Bakker blijven de verzameling van Eric uitbreiden en beschikbaar houden. Met behulp van IT-vrijwilligers van onze vereniging werd een plan opgesteld om de waardevolle collectie onder te brengen maar vooral bereikbaar te houden voor het brede publiek. Er is in de afgelopen twee jaar veel werk verzet door onze IT-vrijwilligers. De website is nu opnieuw gebouwd op dezelfde wijze en op hetzelfde platform als die van onze vereniging. Dat maakt het onderhoud betrekkelijk eenvoudig.

De Stichting Groenegr.nl heeft met trots gemeld dat de vernieuwde website op 26 november 2025 live is gegaan en nodigt u van harte uit om op bezoek gaan: www.geheugenvanbaarn.nl.

Aanvulling op KODA (Nieuwsbrief november)

Naar aanleiding van het verhaal van KODA in de Nieuwsbrief van november stuurde Wil Groenesteijn ons een mail. Zij woonde destijds dichtbij KODA. "De echte reden dat de fabriek slecht te bereiken was, waren niet de vele verbouwingen in de Acacialaan, maar de aanleg van de Plataanlaan. De fabriek was daardoor heel slecht te bereiken. Op de plaats van de KODA-fabriek staat nu een appartementengebouw met dokterspraktijk en apotheek."

DE CNEUDT, Tapijtweverij 1905-1987

Edmond De Cneudt werd geboren in Gent, zoon van een bekende Vlaamse dichter. Hij begon zijn kunstenaarsbestaan bij de Haagse Academie voor Beeldende Kunsten en de Nederlandse Kunstweefschool. Daarna werd hij onderwezen in het weven door J.F.A. Semey en volgde daarnaast een opleiding leraar tekenen.

En op zijn 12e wist hij het al, hij zou wever worden. En dat werd hij. Het begon alle-

maal met het ontwerpen en maken van weefsels in een atelier bij zijn ouders aan de Bergweg in Woerden en hij begon daar een kleine kunstnijverheidsschool.

Maar in 1928 kreeg hij TBC en moest hij gaan kuren in Bosch en Duin in Apeldoorn, waar hij aldaar prompt zijn medepatiënten leerde weven.

Tijdens een tentoonstelling in Den Haag in 1934 in de Toonzaal Thyssen werd hij alom geprezen voor zijn opmerkelijk meesterschap in de techniek van het mengen van kleuren.

Hij raakte bevriend met kunstenaars zoals Cuno van der Steene en Andries Copier. Cuno van der Steene maakte de ontwerpen voor een 30-tal wandtapijten die daarna door De Cneudt werden gemaakt.

In 1936 verhuisde hij naar Soest, naar de villa Middelwijk aan het Kerkpad ZZ, waar hij een hand- en tapijtweverij begon, en dat met een beginkapitaal van 400 gulden. Meisjes uit Soest kwamen werken in zijn atelier, het was er gezellig, De Cneudt was een vriendelijke, goeiige werkgever.

Maar op een gegeven moment begon het huurpand te lekken, de eigenaar was een beetje achterstallig geweest met het onderhoud. Na een hoop gehol en geren met bakjes en pannetjes om het vocht op te vangen kwam in 1942 villa Courbe Voie (Krommeweg) aan de Eemnesserweg in Baarn in het vizier, eigendom van de eau de cologneman Bol-doot.

Volgens De Cneudt kon hij het kopen voor een appel en een ei, er was veel meer licht en het was een stuk groter dan Soest, dus werd er weer verhuisd. Het koetshuis werd een weverij, handknoperij en spoelerij,

Omhuysel - Escher

de rest was woonhuis. Dit was natuurlijk ook weer bevorderlijk voor de werkgelegenheid in Baarn. In 1948 werkten er 43 personeelsleden en was De Cneudt de 3e belangrijke werkgever in Baarn. Er kwam een order van Feijenoord voor een wandtapijt, het moest in de bestuurskamer komen te hangen. In 1950 werd een groot gobelin vervaardigd naar voorbeeld van de houtgravure 'Omhuulsel' van M.C. Escher, dit zou later geplaatst worden in de Technische Universiteit Eindhoven. Het bedrijf genoot inmiddels hoog aanzien, vele kunstenaars kwamen een kijkje nemen. Zo tussen 1973 en 1983 begon zoon Ric de zaak over te nemen. Maar de tijdgeest zat tegen, de concurrentie werd steeds groter door de goedkope, machinale producties en in 1983 was er nog maar weinig over van het exclusieve handwerk. Ook werden de personeelskosten steeds hoger en er was nagenoeg geen voorraad. De onvermijdelijke sluiting volgde, Edmond vroeg zelf het faillissement aan. De volledige inboedel ging onder de hamer in het Baarnse restaurant Astoria. Edmond overleed in 1989, het koetshuis werd woonruimte voor de familie. Werken van De Cneudt worden o.a. bewaard en zijn te zien in het Textielmuseum in Tilburg.

Tekening van M.C. Escher: Villa Ekeby: een bijzonder hoofdstuk bijna afgerond

(Petra Spigt)

Op vrijdag 28 november is in de Oudheidkamer een bijzondere aanwinst opgehangen: de tekening van Villa Ekeby, gemaakt door niemand minder dan M.C. Escher. Een mooi moment, want met het tonen van deze tekening komt een zoektocht van de Historische Kring naar de herkomst en het verhaal achter deze verdwenen villa tot een afronding. De tekening blijft de hele maand december in de Oudheidkamer hangen.

Het begon allemaal in het archief van de Oudheidkamer, waar de tekening onverwacht opdook in een map tijdens het samenstellen van de tentoonstelling Natuur door Baarnse kunstenaars. Wat aanvankelijk nog twijfel opriep – was dit een originele tekening of slechts een kopie? – groeide uit tot een verrassende ontdekkingstocht. Inmiddels weten we dat het origineel door Escher, die samen met zijn gezin, het gezin van jonkheer Rutgers van Rozenburg

en de familie Patijn in villa Ekeby woonde, cadeau werd gegeven aan de jonkheer. Later kwam de tekening in handen van de M.C. Escher Foundation, die in de jaren '80 ongeveer tien hoogwaardige kopieën liet maken. Van vier daarvan weten we inmiddels waar deze zich bevinden. Zaterdag 29 november, brachten Erik Rutgers van Rozenburg en Mark Patijn, achterkleinzoon van Daniel Patijn, een bezoek aan de Oudheidkamer. Zij deelden herinneringen, foto's en verhalen die nieuw licht werpen op het leven in en rond de villa Ekeby. Een van de charmante anekdotes: in de tuin van de villa stond jarenlang een caravan, die 's winters simpelweg de huiskamer van mevrouw Patijn werd ingereden - omdat zij daar toch nooit zat.

Met het verzamelen van deze verhalen sluiten we het project Villa Ekeby in de Oudheidkamer binnenkort af. We nodigen iedereen van harte uit om de tekening te komen bekijken: Escher werkte elk detail met zorg uit, en het is een plezier om te ontdekken wat er allemaal in dit bijzondere werk verscholen zit.

Nog heel even, en dan is het Kerst

In het jaar 1980 schreef mevrouw Witsenburg-Horsman een artikel in de Baerne over de manier waarop er vroeger in Baarn kerst werd gevierd. Zij beschreef dat een kerstfeest toen helemaal niet zo leuk was, het was eigenlijk helemaal geen feest. Mensen waren vaak werkloos, maar de vele kindermonden moesten wel gevoed worden, een veel voorkomende situatie op de Oosterhei.

Bedenk eens dat wanneer u de vele kerstlichtjes ontsteekt in huis, dat men in die tijd in de schemering zat, in de kou. Want juist tegen het eind van de maand, met de kerstdagen dus, was de olie waar de lamp op brandde op en hing men de lamp scheef om de laatste restjes te benutten.

In de kerk op de Brink werd een grote kerstboom geplaatst met echte kaarsjes die door middel van een lang koord (het schietkatoen) dat van kaars naar kaars ging en ze een voor een ontstak.

Er werd gezongen en het verhaal van het kindje Jezus verteld. Bij de uitgang van de kerk kwam het hoogtepunt, iedereen ontving een sinaasappel en een suikervlinder, een luxe in die tijd.

En het Leger des Heils, iedereen herinnert zich nog wel de buitencollectes met begeleidende zang en kerstpot. Van de opbrengst werd er o.a. warme chocolademelk geserveerd.

Thuis werden er provisorische kaarsenstandaards gemaakt, aardappels met een gat erin, crêpepapier er omheen, kaas erin en branden maar. Een schril contrast met nu.

De vlammetjes, symbool van zon en licht, worden nu verbeeld door ledlampjes.

Het kindje Jezus en zijn moeder (symbool van vruchtbaarheid) is in Baarn niet vergeten, mede door de beroemde kerstroute langs de vele tuinen van Baarn.

Zo worden wij herinnerd aan wat kerst in onze tijd eigenlijk betekent.

Maar dan hollen we weer door, al die boodschappen, wat voor cadeaus moeten er worden aangeschaft en wat moeten we aan!

Met oudejaarsdag wordt er veel geld uitgegeven voor het meest spectaculaire vuurwerk, dit jaar voor de laatste keer.

Nieuwjaarsdag wordt door velen niet erg bewust ervaren. Na de oliebolletjes en de champagne volgt een heel kort nachtje met een kater in het vooruitzicht.

In 1980 schreef mevrouw Witsenburg-Horsman: 'het is niet onmogelijk dat iemand over 50 jaar weer in de archieven duikt om te vertellen hoe men olijk, maar misschien toch ook met een tikje heimwee, tijdens de jaarwisseling te werk ging'.

Misschien dat iemand over een jaar of 40 met verbazing leest over de manier waarop wij dat in 2025 vieren en daar dan een artikel over schrijft in de Baerne.

Want al het heden wordt verleden...

Foto: Caspar Huurdeeman

Agenda

Tot en met 13 maart 2025

Tentoonstelling "Natuur door Baarnse kunstenaars"

Schilderijen uit het depot van de Historische Kring van Hendrik Verpoeken, Anthon van der Helden, Helmert van der Flier, Jaap de Ruig en Corrie Seleski in de Oudheidkamer. Open op woensdag van 14.00 - 16.00 uur en zaterdag van 11.00 - 13.00 uur

18 december 2025 tot en met 6 januari 2026

Kerststallenroute in Baarn

In de hele stad staan meer dan 400 kerststallen: meestal in de voortuinen, soms achter het raam, altijd goed te zien vanaf de weg. Van 11.00 tot 23.00 uur zijn de stallen sfeervol verlicht.

www.kerststallenroutebaarn.nl

9 januari 2026 16.00 uur - 17.30 uur

Nieuwjaarsreceptie Historische Kring Baerne

in de Oudheidkamer

Extra: Een Escherpuzzel van Douwe van der Meulen

Douwe van der Meulen is vrijwilliger bij de Historische Kring Baerne en heeft een bijzondere hobby: hij maakt puzzels. Deze puzzel, met Escher als thema, heeft Douwe gemaakt voor de Historische Kring Baerne. Veel puzzelplezier !

Streek de woorden rond het thema Escher die in de kleine velden staan door in het grootste letterveld. Letters worden steeds eenmaal gebruikt. De overgebleven letters vormen de oplossing.

ARNHEM	BLOK	BAARNSEBOS	ALHAMBRA
MOTIEF	NERF	KRISTALLEN	DECNEUDT
VISSEN	ROME	MODDERPLAS	GRAFICUS
VOGELS	ZUIL	VELDHUUSEN	KERAMIEK
			LINOLEUM
			MONOGRAM
			OMHULSEL
			ONEINDIG
			BEETSLAAN
			HOUTSNEDE
			LANDSCHAP
			RIMPELING
M.C. Escher			
			METAMORFOSE
			PERSPECTIEF
			RINGSLANGEN
			WANDELINGEN
			DENHAAG
			GOBELIN
			HIPPIES
			ILLUSIE
			ONTWERP
			ROTATIE
			ROTONDE
			TABLEAU
	HAZEU	BIOSCOOPFILM	
	JETTA	DRIEWERELDEN	
	LITHO	PRINCESSEHOF	
	PRENT	UITZICHTPUNT	

Oplossing: Voel je vrij!

Wij wensen u
gezellige feestdagen
en een
mooi en gezond
2026